

Szám: 04/1-25/2014
Ügyintéző: Balajthy Zsuzsanna

JAVASLAT

a „Theodora ásványvizek”

Magyar Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Dr. Horváth Zsolt
Veszprém Megyei Értéktár Bizottság elnöke

Veszprém, 2014. január 27.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Veszprém Megyei Értéktár Bizottság

2. A kapcsolattartó személy adatai:

Név: Balajthy Zsuzsanna, bizottsági titkár
Levelezési cím: 8200 Veszprém, Megyeház tér 1.
Telefonszám: 88/545-047
E-mail cím: balajthyzsuzsa@vpmege.hu

3. A Veszprém Megyei Értéktár Bizottsághoz
eredeti javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kékkút Község Önkormányzata (8254 Kékkút, Fő u. 5.)

4. Az eredeti javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Pék László polgármester
Levelezési cím: 8254 Kékkút, Fő u. 5.
Telefonszám: 87/563-055
E-mail cím: peklaszlo@kekkut.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Theodora ásványvizek

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☒ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése

Veszprém Megyei Értéktár

13/2013. (XII. 19.) Veszprém Megyei Értéktár Bizottsági határozat

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Megyei Értéktár Bizottsága megtárgyalta „A Veszprém Megyei Értéktárba történő felvételre beérkezett javaslatok” című előterjesztést és a Theodora ásványvizek megyei értéké nyilvánításáról az alábbi döntést hozta:

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Megyei Értéktár Bizottsága a Theodora ásványvizeket felveszi a Veszprém Megyei Értéktár agrár- és élelmiszergazdaság szakterületi kategóriájába.

14/2013. (XII. 19.) Veszprém Megyei Értéktár Bizottsági határozatot

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Megyei Értéktár Bizottsága a **Theodora ásványvizeket felvételre javasolja a Magyar Értéktárba**, és felkéri a Bizottság elnökét, hogy az erről szóló javaslatot a Hungarikum Bizottságnak terjessze elő.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Az ásványvíz hasznosításának legmaradandóbb emlékeit a római kor sírkövei, oltárkövei és a „villa rustica” maradványai tanúsítják. Bél Mátyás (1684-1749) pozsonyi evangélikus lelkész és tanár, polihisztor fő műve „Notitia Hungariae Novae Historico-Geographica” (1735) a magyar földrajz- és történelemtudomány egyik legfontosabb forrása is foglakozik a kékkúti forrással. Kitaibel Pál (1757-1817) orvos, egyetemi tanár gyűjtőmunkája során 150 vízelemzést végzett és a kékkúti elemzési eredménye a „Hydrographica Hungariae” c. munkájában meg is jelent.

A kékkúti ásványvizet „Kékkúti Anna forrás víz” néven kezdték palackozni 1907-ben. Az erdélyi „borvizes” gyakorlathoz hasonlóan itt is előfordult, hogy vizes pokróccal letakart hordókból, szekéren szállították a környék településeire, ahol ilyen jellegű ásványvízhez a lakosság nem jutott hozzá. Pápára is, ahol a Lang Mayer és Fia cég a községtől bérbe vette a „savanyú forrást”, amelyre palackozót épített, s 1907-ben már meg is kezdte az ásványvíz forgalmazását, miután a Belügyminisztériumtól a 77211/VII. b. sz. alatt az engedélyt megkapta. Korabeli adatok szerint az ízléses, szép címkével ellátott 1 és 0,5 l-es palackba töltött ásványvíz mennyisége 1907 szeptemberéig mintegy 60 000 üveget tett ki.

1909 végén Tolnay Lajos sikeres tapolcai bádigos mester és társa megvásárolta a palackozót és tovább folytatta a palackozást. Tolnay Lajos tulajdonos a párizsi nemzetközi kereskedelmi és gazdasági kiállításon bemutatta az ásványvizet és 1912-ben, a legjobb ásványvízként díjazták. Az Anna-forrásvíz aranyérmét és díszoklevelet kapott. A Magyar Fürdő-kalauz kedvelt asztali borvíznek minősíti (1911), amely tiszta, baktériummentes és egészséges. Az orvosok „cukorbetegség, vérszegénység, vesebaj és mindennemű emésztési zavarok ellen” javasolják

1923-ban több jeles személy közreműködésével megalakult a Kékkúti Gyógy- és Ásványvíz Rt. A népjóléti és munkaügyi miniszter 1924. 72099/1. B/924. sz. alatti határozat alapján azután a „kékkúti gyógy- és ásványvíz r.t.- tulajdonát képező kékkúti szénsavas vizet ásvány-, illetve gyógyvízzé, a forrást pedig gyógyforrássá minősítem, s a szóban forgó víznek forgalomba hozatalát engedélyezem” alapján azután tovább lehetett folytatni a palackozást és a forgalmazást.

A II. világháború után felfelé ívelő útját 1976-ban a Badacsonyvidéki Pincegazdaság, mint új kezelő indította el. Ebben az időben a termékeket exportálták Hongkongba, a Német Szövetségi Köztársaságba, a Szovjetunióba és Olaszországba. A megnövekedett ásványvíz termelés és fogyasztás kielégítésére már 1989-től több kutat létesítettek.

A Theodora Kékkúti és 2003-tól a Káli-medence Kereki dűlőből származó Theodora Kereki ásványvíz tekintélyes helyet foglal el a piacon és közkeletűsége nem csökkent az ásványvíz piacon. **2011-ben a Theodora volt a Magyar Európai Unió elnökség hivatalos ásványvize.**

Földtani felépítését tekintve a Káli-medence elég változatos, Magyarország legrégebben keletkezett üledékes kőzetei is megtalálhatóak. Fő tömegét a kb. 240-250 millió éve, a perm és az alsó-triász földtörténeti időszakokban keletkezett vörös homokkő, dolomit alkotja. Az idős kőzetek a hosszú idő alatt deformálódtak, összetöredeztek, a teljes rétegsor ÉNY-i irányban dőlt. A vulkáni tevékenység, a bazaltos vulkanizmus 4-7 millió éve történt a területen, az egykori Pannon-tenger partvidékén ennek nyomai a ma is látható tanúhegyek. A Káli-medence területén található ásványvíz az alsó-triász karbonátos (dolomit) rétegek repedéseiben helyezkedik el.

Az ásványvíz kialakulásában közvetlen szerepet játszik a vízkörforgás, az ún. hidrológiai ciklus, ami a csapadék keletkezése, a beszivárgás, a párolgás, a földfelszín alatti áramlás és tárolás, valamint a felszíni lefolyás folyamatait jelenti. A medence főként peremi területein a csapadék beszivárog a felszínen, majd érintkezésbe lép a talajjal és a kőzetek rétegeivel, feltölti a felszín közeli rétegek pórusait. Fontos megemlíteni, hogy az ásványvíz utánpótlási területei a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területen találhatóak. A felszín alatti járatrendszeren keresztül a víz lassan a medence belsejébe, mélyebb részeire kerül. A beszivárgás és áramlás során hosszú idő alatt a víz a víztartó rétegek ásványaiból ionokat old ki, ezáltal megnövekedik az ásványi anyag tartalma, az idők során ásványvíz képződik. Az ásványvíz a vízáradó karbonátos kőzetek (repedezett dolomit, mészkő, márga) repedéseiben áramlik a vízkivételi helyekhez, közben értékes ásványi anyagokkal telítődik (kalcium, magnézium, kálium, lítium, hidrogén-karbonát, szulfát, fluorid). A fedőrétegek nem engedik a víz közvetlen felszínre kerülését, ez csak a törésvonalak mentén lehetséges a források területén. A forrásoknál az ártézi jelleg miatt az ásványvíz magától a felszínre tör, a termelő kutak nyugalmi szintje is a terepszint feletti, néhány ásványvízáradóra szűrőzött megfigyelő kút is túlfolyó.

A Theodora Kékkúti víz egyedien szénsavas, a természetes széndioxid a vízáradó rétegekből az évezredek során oldódott az ásványvízbe. A természetes széndioxid eredetére vonatkozóan több tudományos elmélet is született. Egyes kutatók a területen kb. 5 millió évvel ezelőtt működő bazaltvulkanizmus utóvulkáni működéséhez kötik, mások szerint a széndioxid az ásványvízáradó rétegek alatt elhelyezkedő idősebb kristályos aljzat képződéséből származik.

5. Indoklás a Magyar Értéktárba történő felvétel mellett, kitérve a nemzeti érték országos jelentőségének bemutatására

Magyarország legrégebbi, jelenleg is működő országos ismertséggel rendelkező természetes ásványvize, melyet 1907 óta palackoznak és forgalmaznak. A kékkúti források története a római korig nyúlik vissza. Az egyedi összetételű, magas ásványi anyag tartalommal rendelkező Theodora ásványvizek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett területéről, a Káli-medence szívéből származnak.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Dobos I. 1999: A „Kékkúti ásványvíz” kutatástörténete. Kézirat, 1-43.

Dobos I. 2011: Hydrogeological setting of Balaton Highland. – Excursionguide May 20th, 1 8. Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest.

P. Miklós T 1997: Kékkút kincse. Kékkút és a kékkúti ásványvíz kitermelésének története. – Villa Filip, 1-2, 32-40.

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.kekkuti.hu /www.theodora-info.hu

III. MELLÉKLETEK

Kékkúti Ásványvíz Zrt.
1096 Budapest, Lechner Odón fasor 7. Tel.: (36) 1/460-3600; Fax: (36) 1/460-3630
8254 Kékkút, Tel: (36) 87/563-200; Fax: (36) 87/563-212

Kékkút Község Önkormányzata
Pék László polgármester
8254 Kékkút
Fő u. 5.

Tisztelt Polgármester Úr!

A Kékkúti Ásványvíz Zrt. nevében, mint cégjegyzéarc jogosult munkavállalók nyilatkozunk, hogy a „Theodora ásványvizek” települési értéktárba történő felvételi kérelmünk mellékeltét képező termékfotók a Társaságunk kizárólagos tulajdonát képezik. A fényképek idő- és térbeli korlátozás nélkül felhasználhatók.

Kékkút, 2013. szeptember 11.

KÉKKÚTI ÁSVÁNYVÍZ Zrt.
1096 Budapest,
Lechner Odón fasor 7.
Adószám: 11331340-2-44
Cégjegyzékszám: 01-10-045884

Kékkúti Ásványvíz Zrt.
dr. Szabó Balázs / Cser Szilárd